

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Заїка О.В., здоб. ступ. PhD

Державний біотехнологічний університет

Еволюція фінансових технологій (фінтех) є відображенням глибоких змін, що відбулися у сфері фінансів протягом останніх кількох десятиліть. Починаючи з середини минулого сторіччя, коли з'явилися перші універсальні кредитні картки, і до сьогоденних цифрових банків та криптовалют, фінтех значно трансформував способи взаємодії бізнесу і споживачів із фінансовими послугами. Сучасні технологічні рішення стали рушійною силою цифрової трансформації, яка охоплює всі аспекти фінансової діяльності: від електронних розрахунків і онлайн-банкінгу до інновацій у сфері інвестицій та управління активами. При цьому розвиток фінтеху включав інновації, які не лише спрощували фінансові операції, але й змінювали підходи до самого розуміння фінансів.

Перший вагомий крок у фінансових технологіях стався у 1950-х роках, коли Diners' Club представив першу універсальну кредитну картку. Це нововведення змінило підхід до споживчих розрахунків, дозволивши клієнтам використовувати одну картку для розрахунків у різних закладах. Незважаючи на початкові обмеження, ця концепція швидко набула популярності й дала початок масовому використанню кредитних карток у світі.

Протягом 1960-1970-х років технологічні нововведення продовжували змінювати фінансовий сектор. У 1967 році компанія Barclays встановила перший у світі банкомат у Лондоні. Цей пристрій дозволяв клієнтам знімати готівку з банківських рахунків у будь-який час, що значно підвищило зручність доступу до фінансових послуг [1].

У 1971 році була створена перша електронна біржова платформа NASDAQ. Вона стала революційною для фінансових ринків, оскільки вперше забезпечила повністю автоматизовану електронну торгівлю акціями, що зменшило потребу в фізичній присутності трейдерів і зробило процес торгівлі швидшим та ефективнішим.

У 1980-х роках технології почали проникати у світ фінансів більш активно. У цей час компанія E-Trade запустила перший онлайн-сервіс брокерського обслуговування, що дозволило інвесторам здійснювати фінансові операції через інтернет. Це стало початком розвитку онлайн-торгівлі, яка сьогодні є основою багатьох фінансових ринків.

Крім того в 1980-х роках у США почали розвиватися технології, що дозволяли дистанційно контролювати банківські рахунки. Однією з перших таких систем став Home Banking, який надавав користувачам можливість здійснювати фінансові операції без необхідності відвідування банку. Завдяки використанню телефону, клієнти могли підключатися до комп'ютерних систем банківських установ і виконувати обмежені транзакції, такі як перевірка балансу або переказ коштів між рахунками. Хоча функціонал таких систем був

відносно простим за сучасними мірками, вони стали важливим кроком у напрямку розвитку дистанційних фінансових послуг і проклали шлях до сучасного інтернет-банкінгу.

1990-ті роки стали вирішальними для еволюції фінтеху завдяки появі перших он-лайн банківських послуг. У 1994 році Стенфордський федеральний кредитний союз запустив перший он-лайн банківський сайт у США. Це стало початком ери, коли клієнти могли проводити банківські операції через інтернет, що значно спростило фінансове управління.

У 1997 році в США було створено перший у світі віртуальний банк – Security First Network Bank. Ця подія стала революційною в фінансовому секторі, адже банк функціонував виключно в онлайн-форматі, без фізичних відділень. Це дало початок новій епосі цифрових фінансових послуг, що зробило банківські операції більш доступними і зручними для клієнтів [2].

У 1998 році з'явився сервіс PayPal, який став новатором у галузі електронних платежів. Він швидко здобув популярність завдяки своїй зручності і можливості проводити онлайн-розрахунки по всьому світу.

У 2001 році, Bank of America запропонував своїм клієнтам нові можливості управління фінансами через інтернет. Вони отримали змогу самостійно входити до особистого кабінету на веб-сайті банку для контролю своїх рахунків та проведення різноманітних операцій, таких як перекази коштів і оплата рахунків. Це стало значним кроком уперед у розвитку онлайн-банкінгу і заклало основу для сучасних банківських сервісів [2].

Початок 2000-х ознаменувався також появою нової, революційної концепції – криптовалюти. У 2009 році було створено Bitcoin, першу децентралізовану цифрову валюту. Ця криптовалюта стала проривом у сфері фінансів, оскільки дозволила проводити транзакції без участі банків та інших фінансових посередників. Bitcoin започаткував розвиток цілої галузі криптовалют та блокчейн-технологій, які сьогодні відіграють важливу роль у світовій економіці.

Протягом 2010-х років фінтех продовжував розвиватися з безпрецедентною швидкістю. У цей період мобільні платежі стали доступнішими для масової аудиторії. Google запустив свій сервіс Google Pay Send, що дозволив користувачам легко і швидко пересилати кошти через мобільні пристрої.

Останнє десятиліття було ознаменоване стрімким розвитком цифрових банків та інноваційних фінтех-рішень. Такі додатки, як Venmo і Stripe, стали невід'ємною частиною фінансового життя багатьох користувачів, спрощуючи грошові перекази та оплату он-лайн.

Однією з найцікавіших інновацій у цей період стала технологія «Smile to Pay», яку розробила компанія Alibaba. Вона використовує технологію розпізнавання облич для проведення платежів, що демонструє зростаючу роль штучного інтелекту та біометричних даних у фінансовій сфері.

Цифрові банки, такі як Monzo, Revolut і N26, пропонують користувачам швидкий і простий доступ до банківських послуг без фізичних відділень, що змінює традиційні моделі банкінгу.

Фінтех-сектор сьогодні пропонує набагато більше, ніж просто вдосконалені традиційні фінансові послуги. За результатами дослідження Global FinTech Adoption Index, у сучасному світовому фінансовому секторі виділяються два ключові типи фінтех-продуктів: «трансформовані» (disrupted) та «винайдені» (invented) послуги [3].

Трансформовані послуги представляють собою звичні фінансові операції та продукти, які зазнали значних змін під впливом нових технологій. Ці послуги стали привабливішими для користувачів завдяки новим функціям, гнучкості в тарифах, більшому вибору та підвищеній зручності. Наприклад, традиційні банківські рахунки та кредити сьогодні доповнені мобільними додатками, що дозволяють контролювати фінанси в реальному часі, здійснювати миттєві перекази чи отримувати персоналізовані пропозиції.

Винайдені послуги - це абсолютно нові продукти, які виникли завдяки сучасним технологіям та інноваційним бізнес-моделям. Вони не мають аналогів у традиційних фінансових системах і відкривають нові можливості для користувачів. Прикладами таких послуг є мобільні гаманці, платформи для однорангових (P2P) кредитів, криптовалютні рішення та сервіси на основі блокчейну. Ці продукти стали можливими лише завдяки появі нових технологій і кардинально змінили спосіб взаємодії з фінансами.

Отже, еволюція фінансових технологій є важливим результатом тривалої взаємодії фінансового сектору з інформаційно-комунікаційними технологіями. З розвитком фінансових технологій відбувається глибока цифровізація економіки, що призводить до підвищення ефективності фінансових процесів та їх доступності для споживачів. Водночас швидкі темпи впровадження новітніх технологій вимагають більшої уваги до питань безпеки та управління ризиками, що виникають під час їх використання.

Майбутні дослідження у сфері фінансових технологій мають зосереджуватися на вивченні впливу таких інновацій, як штучний інтелект, блокчейн і біометричні системи, на структуру фінансових ринків, а також на розробці нових підходів до регулювання фінансових процесів в умовах цифрової трансформації.

Таким чином, фінансові технології не лише змінюють існуючі процеси у сфері фінансів, але й визначають напрямки подальшого розвитку світової економіки. Тому глибоке дослідження цих змін є необхідним для розуміння нових можливостей і шляхів розвитку фінансових систем.

Інформаційні джерела:

1. Тохтамиш Т.О. Ягольницький О.А., Гранько К.Б. Аналіз впливу розвитку fintech на прямі іноземні інвестиції. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 28–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/159-5/>.
2. Інтернет-банкінг. URL: <https://sites.google.com/view/bezpecnyj-internet/можливості-інтернету/інтернет-банкінг>.
3. Петрук О.М., Бурцев Я.І., Защипас С.М., Попов О.Г. Фінтех як поняття функціональної економічної науки. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. (3(53), 48–53. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2022-3\(53\)-48-53](https://doi.org/10.26642/pbo-2022-3(53)-48-53).